

AANGESLAGEN

DOOR PETER HEESSEN

Zzp'er: vaarwel boterbrief

Nederland telt steeds meer zzp'ers: zelfstandigen zonder personeel. Aan die zelfstandigheid kan nogal eens getwijfeld worden. Vaak zijn het verkapte werknemers, die veel voor een en dezelfde baas werken. Beide partijen kiezen om financiële redenen voor deze constructie. De opdrachtgever hoeft bijvoorbeeld geen loonbelasting en sociale premies te betalen, de opdrachtnemer komt in aanmerking voor onder meer de zelfstandigenaftrek en een MKB-winstvrijstelling.

De eenpitter moest in het verleden een bewijs van zelfstandig ondernemerschap aanvragen bij de Belastingdienst: de VAR (Verklaring arbeidsrelatie). Dit boterbriefje werd meestal klakkeloos verstrekt. Vervolgens werd niet of nauwelijks gecontroleerd of de zzp'er zo zelfstandig was als hij beweerde te zijn.

Een doorn in het oog van het ministerie van Financiën, dat veel belastinginkomsten misliep. Besloten werd de VAR te vervangen door aparte overeenkomsten voor elke klus. Een ingrijpende maatregel. De VAR was immers een vrijwaring voor de opdrachtgever; het 'bewijs' dat die in zee ging met een zelfstandig ondernemer. Het risico lag bij de zzp'er. Door de nieuwe regels verschuift het risico naar de opdrachtgever, die voortaan ook aansprakelijk kan worden gesteld en kans op een boete loopt. De reden voor de aanpassing: een bedrijf dat 150 zzp'ers inhuurt, is gemakkelijker te controleren door de Belastingdienst dan 150 zzp'ers afzonderlijk, zoals in het verleden gebruikelijk was. Puur pragmatisme dus.

Aan de spelregels verandert inhoudelijk maar weinig. De Belastingdienst controleert de overeenkomsten hoofdzakelijk op drie punten.

Kan en mag de zzp'er zich laten vervangen door iemand anders? Vaak is dat niet het geval, omdat een zzp'er is gekozen vanwege zijn uitzonderlijke kennis en ervaring. Cruciaal is ook of er een gezagsverhouding is. Bepaalt de opdrachtgever wanneer je het werk moet verrichten en hoe je dat moet doen? Ten slotte is van belang of je loon ontvangt. Daar is sprake van als het gaat om een vaste vergoeding en/of doorbetaling bij ziekte.

Daarnaast dient een zzp'er zijn werk echt zelfstandig te doen. Een timmerman die bij een opdrachtgever aan de slag gaat, moet zijn eigen hamer en spijkers meenemen. Gebruikt hij de spullen van de opdrachtgever, dan is hij volgens de Belastingdienst geen ondernemer maar een verkapte werknemer. Het modelcontract voor de bouw gebiedt dat zzp'ers hun eigen gereedschap hebben. Op de vraag aan staatssecretaris Eric Wiebes of de opdrachtgever nat gaat als de timmerman één keer de spijkers is vergeten, antwoordde de baas van de Belastingdienst dat sprake is van een incident dat onbestraft mag blijven. Omdat er heel veel vragen over de nieuwe werkwijze zijn, die per 1 mei is ingevoerd, heeft Wiebes soepelheid verordonneerd. Tot 1 mei 2017 controleert de fiscus niet actief. Dat betekent niet dat hij niet optreedt tegen fraude.

Veel zzp'ers vrezden de rompslomp. Verder wordt een schijnzekerheid gecreëerd, omdat onduidelijk is of de fiscus instemt met afspraken die opdrachtgever en -nemer toevoegen aan de modelovereenkomsten.

Met medewerking van fiscaal jurist Roel Wiennen van RSM Accountants en Belastingadviseurs in Venlo